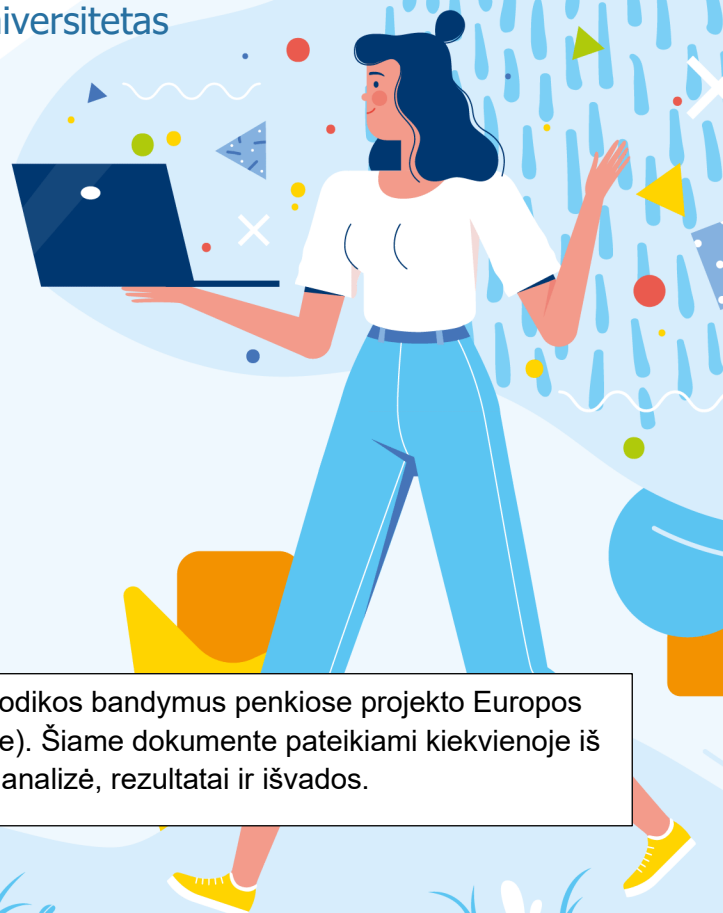

Kūrybinės garso ir vaizdo
dirbtuvės kritiniam
mąstymui ir medijų
raštingumui skatinti

Poveikio vertinimo ataskaita

Barselonos nepriklausomas universitetas
2023-12-20

Poveikio vertinimo ataskaitoje siekiama įvertinti CrAL metodikos bandymus penkiose projekto Europos šalyse (Italijoje, Graikijoje, Kroatijoje, Ispanijoje ir Lietuvoje). Šiame dokumente pateikiami kiekvienoje iš projekte dalyvaujančių šalių atliktų bandymų rezultatai, jų analizė, rezultatai ir išvados.

Bendrai finansuojama pagal
Europos Sąjungos programą
„Erasmus+“

Šis leidinys atspindi tik autoriaus nuomonę, todėl Nacionalinė agentūra ir Europos Komisija
negali būti laikomos atsakingomis už jame pateiktą informaciją.
Projektas Nr. 621357-EPP-1-2020-1-BE-EPPKA3-IPI-SOC-IN „Kūrybinės garso ir vaizdo dirbtuvės
kritiniam mąstymui ir medijų raštingumui skatinti“

SANTRAUKA

Kūrybinių garso ir vaizdo dirbtuvių kritiniam mąstymui ir medijų raštingumui skatinti (CrAL) tikslas – ugdyti 14-19 metų amžiaus jaunuolių **kritinį mąstymą** ir medijų raštingumą. Šioje ataskaitoje siekiama parodyti bandomojo projekto etapo metu pasiektą poveikį. Joje pateikiami projekto nustatyti poreikiai, pagrindiniai rodikliai, vykdyta veikla, duomenys ir rezultatų analizė pagal šalis. Apibendrinant galima teigti, kad rezultatai yra teigiami įvairiomis aplinkybėmis. Naujoviška metodika pasirodė esanti pritaikoma įvairiose šalyse ir švietimo įstaigose, o jos rezultatai yra teigiami. Bandomojo etapo metu gavome **282 mokinių ir 120 mokytojų atsiliepimų. Vertinant nepalankioje padėtyje esančių mokinių dalyvavimą, aktyviai dalyvavo** asmenys iš mažas pajamas gaunančių šeimų ir atokių vietovių. Projekte pirmenybė buvo teikiama teisingumo, lygybės ir įtraukties principams, užtikrinant, kad visi pageidaujantys mokiniai turėtų galimybę dalyvauti.

BANDOMASIS ETAPAS

CrAL metodika **buvo bandoma** nuo 2022 m. lapkričio 1 d. iki 2023 m. birželio 30 d. Siekiant įvertinti projekto bandomąją metodiką, buvo atliktos tokios veiklos.

- Vertinimo tikslinė auditorija buvo projekte dalyvaujantys jaunuoliai ir mokytojai, dalyvavę projekto mokymuose, rengime ir įgyvendinime. Nuo 2022 m. gruodžio iki 2023 m. birželio mokytojai ir mokiniai pildė šias skirtingų apklausų anketas:
 - **mokytojų ir mokinių apklausos prieš bandymus (2022 m. gruodį, 2023 m. kovą).** Šiomis apklausomis buvo siekiama išsiaiškinti lūkesčius prieš įgyvendinant CrAL metodiką. Į jas buvo įtraukti klausimai, susiję su patirtimi ir vaidmeniu dirbtuvėse bei lūkesčiais dėl veiklos ir mokymosi rezultatų;
 - **mokytojų ir mokinių apklausos po bandymų (2023 m. kovą, 2023 m. birželį).** Šios apklausos buvo skirtos palyginti ir įvertinti mokytojų ir mokinių pasitenkinimą ir požiūrį po metodikos įgyvendinimo. Į šias apklausas buvo įtraukti klausimai, susiję su tomis pačiomis temomis kaip ir išankstinėse apklausose. Abiejų tyrimų duomenys yra tinkama priemonė patikimam vertinimui atlikti.
- Kiekvienas projektą įgyvendinantis partneris surengė **2 tikslines diskusijas (po 1 su mokytojais ir 1 su mokiniais)**. Abiejuose susitikimuose dalyvavo nuo 4 iki 7 dalyvių, kad būtų galima užmegzti dialogą apie CrAL dirbtuvių įgyvendinimą, nustatyti stipriąsias ir silpnąsias puses, galimus patobulinimus ir pasiūlymus.

Pagrindiniai iššūkiai

Siekiant tinkamai įvertinti ir išanalizuoti rezultatus, buvo atsižvelgta į pagrindinius projekto poreikius:

- **tobulinti profesinius įgūdžius, medijų raštingumą ir kritinį mąstymą;**
- **sudaryti palankesnes sąlygas mokiniams įgyti skaitmeninių kompetencijų: bendradarbiavimo, kūrybiškumo, kritinio mąstymo sprendžiant problemas ir pasitikėjimo savimi;**
- **didinti socialiai pažeidžiamų tikslinių grupių socialinę įtrauktį;**
- **didinti mokyklų ir švietimo sistemų informuotumą apie audiovizualinės kalbos, kaip kritinio mąstymo ir socialinės įtraukties skatinimo priemonės, vertę.**

Rodikliai

Apklausose ir tikslinėse diskusijose buvo nagrinėjami šie su CrAL metodikos taikymu susiję klausimai:

1. **ankstesnė medijų raštingumo mokymo ir (arba) studijų patirtis;**
2. **mokymosi rezultatai: skaitmeninės kompetencijos, aktyvus pilietiškumas, aktyvus bendravimas, problemų sprendimas, pasitikėjimas savimi ir socialiai pažeidžiamų tikslinių grupių socialinė įtrauktis;**
3. **turinio kūrimas siekiant socialinių pokyčių.**

Iš esmės visi projekto tikslai buvo pasiekti:

- ne mažiau kaip 80 proc. kursų dalyvių yra patenkinti programa;
- bent 50 mokinių nuo kiekvieno projekto bandymuose dalyvaujančio partnerio. Vieni partneriai įtraukė daugiau studentų, kiti mažiau dėl įvairių aplinkybių kiekvienoje šalyje;
- bent 10 vietos bendruomenės narių, dalyvavusių bandymų veikloje. Kiekvienas partneris įtraukė bendruomenės narius į atitinkamus procesus, supažindindamas juos su projektu ir jaunimo sukurtais vaizdo įrašais;
- ne mažiau kaip 80 proc. jaunų žmonių patenkinti programa.

Pagal šalis

Šalis	Mokinių apklausa (prieš ir po), viso atsakymų	Mokytojų apklausa (prieš ir po), viso atsakymų	Mokinių tikslinėse grupėse	Mokytojų tikslinėse grupėse
Lietuva	33	15	7	4
Kroatija	95	20	6	9 (dvi grupės)
Italija	67	24	6	4
Ispanija	52	10	6	5
Graikija	50	25	6	9 (dvi grupės)
Viso	297	94	31	31

Svarbu pažymėti, kad tiek mokytojai, tiek mokiniai buvo patenkinti ir mano, kad mokymosi rezultatai buvo pasiekti.

Teigiami veiksniai

Rezultatai rodo, kad CrAL pagerino tiek mokinių **techninius įgūdžius** (skaitmeninius įgūdžius, vaizdavimo įgūdžius ir kt.), tiek bendrąsias **medijų raštingumo** kompetencijas. Be to, mokiniai patobulino **bendradarbiavimo** įgūdžius ir gebėjimą dirbti komandoje. Taip pat pagerėjo santykiai su mokytojais. Pavyzdžiui, Italijoje mokiniai nurodė, kad CrAL leido jiems naujai pažvelgti į savo mokytojus, parodė, kad jie gali būti mokymosi partneriais, o ne teisėjais, vertinančiais jų rezultatus.

Šie aspektai įvardyti kaip teigiami.

1. Nuosekli metodika

Visi dalyvavę dalyviai teigiamai įvertino įvairius metodikos etapus, teigdami, kad šis metodas jiems padėjo. Metodika pasirodė esanti novatoriška ir gali būti įgyvendinama įvairiose šalyse ir švietimo kontekstuose, duodanti teigiamų rezultatų.

Pagrindiniai mokymosi rezultatai, kuriuos mokiniai pasiekė taikydami šią metodiką, yra **kritinis mąstymas**, **medijų raštingumas** ir skaitmeniniai gebėjimai; šie rezultatai įvairiose projekte dalyvaujančiose šalyse buvo gana vienodi. Vėlesnėse apklausose didelė dalis mokinių ir mokytojų "sutiko" arba "visiškai sutiko" su šiais rezultatais.

MOKINIAI

Šalis	Kritinis mąstymas	Skaitmeniniai įgūdžiai	Medijų raštingumas
Lietuva	84,6%	69,3%	77%
Kroatija	93,2%	93,2%	83,8%
Italija	90,7%	96,9%	87,5%
Ispanija	100%	100%	100%
Graikija	100%	100%	100%

MOKYTOJAI

Šalis	Kritinis mąstymas	Skaitmeniniai įgūdžiai	Medijų raštingumas
Lietuva	57,2%	57,2%	42,9%
Kroatija	100%	100%	100%
Italija	100%	55,5%	55,5%
Ispanija	100%	100%	80%
Graikija	100%	100%	100%

2. Kuratorių pagalba

Daugelis respondentų pabrėžė, kad kuratoriai ir (arba) projektų vadovai padėjo sklandžiau vykdyti projektą. Ypač teigiamai buvo vertinami tiesioginiai susitikimai, kurie kartais netgi turėjo daugiau įtakos.

3. Praktinis požiūris

Mokiniai aiškiai nurodė, kad praktinis metodas jiems buvo labai naudingas.

Atrodo, kad mokiniams buvo naudinga ne tik filmuoti, bet ir būti atsakingiems už visą procesą (vaidybą, režisūrą, rekvizitą, montažą ir t. t.) ir mokyti dirbti kartu.

4. Dėmesys procesui, o ne rezultatui

Vienas iš svarbiausių dalykų buvo tai, kad ir mokiniai, ir mokytojai pabrėžė, jog CrAL daugiau dėmesio skyrė pačiam mokymosi procesui, o ne jo rezultatams (t. y. galutiniam vaizdo įrašui), todėl sumažėjo stresas ir mokymosi procesas tapo malonesnis.

Įtrauktis yra svarbi

CrAL projekto stiprybė - siekis užtikrinti teisingumą, lygybę ir įtrauktį. Projektas buvo atviras visiems mokiniams, kurie norėjo įsitraukti ir dalyvauti. Kadangi projektas buvo vykdomas remiantis lygybės principu penkiose skirtingose šalyse (Lietuvoje, Kroatijoje, Italijoje, Ispanijoje ir Graikijoje), tai leido mokytojams ir mokiniams pažvelgti į projektą įvairiapusiškai. Taip galima geriau suprasti, kaip CrAL metodiką galima taikyti įvairiose švietimo aplinkose. Be to, galima geriau suvokti, kaip galima tobulinti metodiką, jei ji būtų taikoma ir ateityje.

„Bendradarbiavimas sprendžiant skirtingus klausimus privertė mus išvysti vienas kitą naujoje šviesoje“

Ispanijos moksleivis

Neigiami aspektai

Mokytojai

1. BIUROKRATIJA IR ORGANIZAVIMAS

Ypač Italijoje (taip pat ir Ispanijoje) mokytojai kovoja su biurokratija, kuri dar labiau paaštrėjo po COVID-19 pandemijos. Jiems sunku įtraukti tokią veiklą kaip CrAL į griežtus tvarkaraščius ir mokymo programas. Be to, projektus turi patvirtinti mokyklos taryba, o šis procesas reikalauja daug laiko ir energijos. Apskritai visi mokytojai sutinka, kad šią veiklą reikia planuoti gerokai iš anksto, kad ją būtų galima įtraukti į mokslo metų programą.

2. LAIKO IR EKONOMINIŲ PASKATŲ STOKA

Dauguma mokytojų atskleidė, kad jiems trūksta laiko tokioms veikloms rengti, o jų įgyvendinimas kažkodėl paliekamas mokytojams, kurie dėl to ilgiau užsibūna mokykloje (t. y. jie priversti vykdyti šias veiklas ne pamokų metu) ir už tai negauna jokio finansinio atlygio. Dauguma mokytojų sutinka, kad šios veiklos turėtų būti įtrauktos į mokyklų mokymo programas.

3. METODIKA

Nors metodika buvo įvertinta labai teigiamai, rezultatai rodo, kad kai kuriems mokytojams buvo sunku prisitaikyti prie metodikos ir kad ją būtų galima pateikti paprasčiau.

Mokiniai

Nors mokinių atsiliepimai buvo itin teigiami, mokytojai pabrėžė jų (akivaizdų) nesuinteresuotumą nagrinėti temas, susijusias su **politiniais ir socialiniais klausimais**, laikydami, kad projektas galėjo juos kaip nors „priversti“ nagrinėti šias temas. Lietuvos atveju mokiniai, kurie pasirinko politinę temą, pasirodė esą sąmoningesni nei tie, kurie pasirinko kitas temas.

Galimybės

1. PROJEKTŲ (TOKIŲ KAIP CrAL) ĮTRAUKIMAS Į MOKYMO PROGRAMĄ

Ir mokiniai, ir mokytojai nurodė, kad tokie projektai kaip CrAL turėtų būti įtraukti į oficialią mokymo programą kaip tarpdalykiniai projektai arba įtraukti į konkretaus dalyko programą, kad būtų pakankamai laiko dirbti ir mėgautis veikla.

2. DĖMESYS SOCIALINIAMS IR VIETINIAMS KLAUSIMAMS

Dauguma mokytojų įvairiose šalyse pripažįsta, kad nors vaizdo įrašas gali būti puiki priemonė socialinėms problemoms nagrinėti, mokiniai linkę vengti šių klausimų ir daugiau dėmesio skiria jiems aktualesnėms problemoms. Todėl būtų įdomu susitelkti būtent į socialines ir politines problemas, kad mokiniai būtų skatinami jas analizuoti ir stebėti iš skirtingų pozicijų.

Šia prasme galėtų būti naudinga tam tikra vietinio lygmens projekto forma (siekiant daugiau dėmesio skirti vietos problemoms).

3. NEPALANKIOJE PADĖTYJE ESANTYS MOKINIAI

Projekte dalyvavo socialiai remtini mokiniai iš atokių ir mažas pajamas gaunančių vietovių. Tačiau ateityje būtina įtraukti tikslesnių požymių ir priemonių konkrečiai informacijai rinkti. Dėl BDAR apribojimų negalime tiesiogiai rinkti individualių ypatumų. Mokytojai savo ataskaitose apibūdina bendrą mokinių profilį, nepateikdami informacijos apie atskirus asmenis.